

De andere gezonden mierenplant was een *Asclepiadacea*, nl de eveneens door Dr. DOCTERS VAN LEEUWEN (*Annales du Jardin Botanique de Buitenzorg, Série II, deel XII, 84*) besproken *Dischidia imbricata* SCHUM., (fig. 2), een melksaphoudende epiphyt met tegenoverstaande, zwak gewelfde, bijna ronde, van boven met een waslaag bedekte, van onder donkerrood gekleurde, vrij dikke bladeren, die een lengte van 12—30 mM bij een breedte van 14—40 mM bereiken. De bladeren zijn met hun rand tegen de schors van den steunboom gedrukt, alleen aan weerszijden van den korten bladsteel bevindt zich een kleine opening, die toegang tot het gewelf verschaft. Onder elk blad vindt men een wortel verscholen, waarmee de plant aan den steunboom is vastgehecht; de vrij blijvende ruimte is gewoonlijk door mieren in beslag genomen, die er ook detritus heen sleepen. De bladeren doen dienst als waterreservoir; bij langdurige droogte worden zij allengs dunner en rollen zich steeds verder onderwaarts op. Daardoor wordt op den stengel een van den steunboom afgekeerden druk uitgeoefend, die soms zoo sterk is, dat de wortels der plant van den boom worden losgescheurd, waarna de stengel slap omlaag gaat hangen. Dit doet de *Dischidia* geen goed, maar doorgaans weet zij zich te herstellen door het vormen van een lange nieuwe loot, die zich aan den boom hecht en aanvankelijk slechts kleine bladeren draagt. De bloemen zijn klein en wit en worden in groote hoeveelheid voortgebracht, maar vruchten zijn schaarsch, ze loopen, als de meeste vruchten bij deze familie, van een dikker onderende naar boven spits toe en bevatten een groot aantal van een haarkuif voorzien zaden, welke waarschijnlijk op dezelfde wijze door mieren verspreid worden als die van *Dischidia Rafflesiana*.

(Wordt vervolgd).

GECONSERVEERD „VLEESCH”.

Ik zag de slanke fabrikante van geconserveerde vleeschwaren jilings verdwijnen onder het voetstuk van een bloempot. En daar haar bedrijf mij interesseerde — de industrieering van Indië is heden een „brandend vraagstuk” — hebben wij met knikkende knieën, atleten fokt het Indische klimaat niet, de zware pot verwijderd, ten einde op het bedrijf een beteren kijk te krijgen.

De fabriek stond open en wij zouden van al het lekkers dat daar lag gewatertand hebben, als wij een metselwesp larf waren. Want daar lagen opeengestapeld, in een koepelvormige urn, een vijftal van je sappigste groene rupsen van een of ander nachtvlindertje. De eigenares was — verschrikt van den inval — er van door gegaan en daarom zetten wij den pot weer op zijn plaats en legden den volgenden dag beslag op de voorraden, terwijl wij de fabrikante inrekenden.

Het was een bijzonder groote metselwesp van het geslacht *Eumenes*, zeer waarschijnlijk de soort *petiolata* Fabr., een zeer opvallend insect, dat door menigeen, die de gewoonten van deze solitaire wespen niet kent, voor zeer gevaarlijk gehouden wordt, doch dat, ondanks haar grootte en dreigend voorkomen er niet aan denkt om den aanvallers — tenminste als deze een mensch is — te attaqueren. De agressieve soorten schuilen alle onder de sociale. Opvallend is de bijzonder geprononceerde „wespentaille” waardoor het

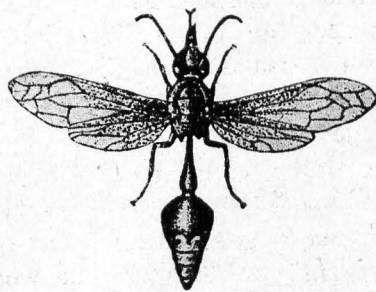

Fig. 1. *Eumenes* spec. (nat. grootte).

achterlijf op een gesteelde peer lijkt, maar dan met den steel aan den verkeerden kant. Een ander karakteristiek kenmerk zijn de zeer lange spitse kaken, die met de andere monddeelen tezamen een langen snuit vormen. Bij het portret van de schoone behoeven wij overigens alleen de kleuren aan te geven en dan twijfelen wij verder niet, of de belangstellende zal haar bij ontmoeting herkennen.

De hoofdkleuren zijn dof oranje en zwart, met aan den steel van het achterlijf een paar bruine vlekken. Het oranje van de laatste ringen van het achterlijf is het lichtst van kleur, bijna geel en de vleugels zijn donker en lichtbruin berookt.

Toen wij den tweeden dag het nest onderzochten, had het een geheel ander aanzien gekregen. De urn was gesloten en toen wij het nest voorzichtig van de onderlaag verwijderden, zagen wij, wat bij figuur 2 weergegeven is; het gestippelde gedeelte stelt de kleiwand van het nest voor. De wesp vervaardigt zoo'n nest door vochtige klei bij kleine beetjes aan te brengen en aan een te voegen. Herhaaldelijk zag ik haar met een mondjevol bouwspecie komen aan vliegen; dit wordt namelijk tusschen de kaken vervoerd. De metselspectie wordt snel droog en hard. Er waren twee cellen. In de één bevonden zich 5 groene rupsen van ongeveer $2\frac{1}{2}$ cM lengte. Dit „vleesch” was geconserveerd, maar het werk was erg slordig geschied, daar de rupsen nog vrij beweeglijk waren al waren zij natuurlijk niet in staat om weg te kruipen. Zooals bekend is, verlammen dergelijke wespen hun prooi door die met den angel in de voornaamste zenuwknoopen te steken. Maar met die wel wat groote beweeglijkheid van het aanstaande voedsel voor de larven was rekening gehouden. In de cel met rupsen bevonden zich namelijk 2 eieren, wat wel een vergissing zal zijn geweest, aangezien er m. i. niet voldoende voedsel voor twee larven aanwezig was; een vergissing die haar oorzaak kan hebben in de storing van den vorigen dag. Een ei lag er los bij, wat aan beschadiging bij het openen van het nest te wijten was, doch het andere was keurig aan een kort draadje aan den wand van de cel opgehangen. De eieren zijn ± 4 mM lang en lichtgeel van kleur. Bij het openen van een ander nest vond ik eveneens het ei hangend aan een draadje. Men begrijpt, zou het ei op de rupsen gelegd worden, dan was de kans niet gering, dat de nog bewegende rupsen dit leelijk zouden kunnen beschadigen, doch nu was dit vrijwel uitgesloten, doordat zoo'n aan een draadje hangend ei meegeeft, uitwijkt zou men kunnen zeggen.

Het nest werd bewaard en weldra kwam er uit het aan een draad hangende ei een klein larfje. Dit verliet de eihuid niet geheel, doch bleef daarin halverwege zitten en begon van uit zijn zwevend wiegje, aan de geconserveerde rupsen te knabbelen. Dit ging zeer vlug in zijn werk en al heel spoedig verliet de snel groeiende larf zijn nu te klein geworden wieg en vleide zijn groenachtige, vette lichaam tusschen de nu aanmerkelijk minder beweeglijk geworden rupsen, die, de een na den ander, van geconserveerde rups in wespelarf werden omgezet. Den 15den kwam de larf uit het ei, en den 19den, dus na 4 dagen, waren de 5 rupsen schoon op en was de larf volwassen.

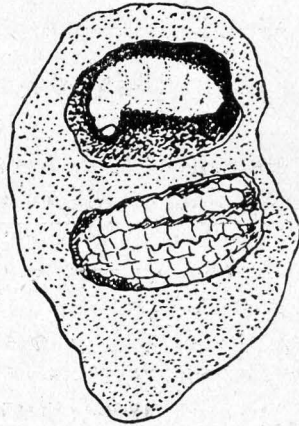

Fig. 2.

Fig. 2. Nest met twee cellen, in de bovenste een volwassen larf (nat. grootte).

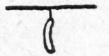

Fig. 3.

Fig. 3. Opgehangen ei (nat. grootte).

Ze had, doordat de cel onbedekt was, groote last met het spinnen van haar cocon, doch toen ik de cel met een stukje insectenturf had dicht gedekt was ze content en spon een teere, witte poppenwieg.

Helaas heb ik het verder verloop der ontwikkeling niet kunnen volgen, want de klei van de cellen begon te schimmelen en toen ik dus het kweekglas een weinig opende om te ventileeren, maakten daarvan die verraderlijke Pharaomiertjes gebruik; ze vraten eenige andere larven van dezelfde soort op en wisten zelfs in de cocon door te dringen, waar ze natuurlijk met de verpoppende larve ook korte metten maakten.

Parasieten heb ik bij deze wesp nog niet kunnen vinden, maar het is niet onmogelijk dat zij die heeft, daar zij, wanneer ze fourageert en bouwt, het nest blijkbaar open laat. Als nu de Eumenesmannetjes zich met de bewaking zouden belasten, deden zij nuttig werk voor hun soort, maar tot nu toe heb ik ze niet bij de nesten gezien; vermoedelijk zijn het onbezorgde zieltjes, honingzuigend en zwevend van bloem tot bloem.

Door den aard van haar prooi mag deze Eumenes ongetwijfeld tot de nuttige metselwespen gerekend worden.

S. LEEFMANS.

RIMBOELEVEN IN SUMATRA.

11 Aug. Het slechte weer komt de jacht niet te stade. Tot nu toe hebben wij hier pas 70 vogels en 50 zoogdieren gekregen, wat voor 7 jachtdagen niet bijster veel is.

De strikken leveren zo goed als niets op en buitendien laat de geheimzinnige rover zich niet onbetuigd door geregeld een deel van onze buit weg te halen. De hem gespannen strikken hebben geen doel getroffen; de booswicht is er wel ingelopen, doch het koperdraad bleek niet stevig genoeg te zijn. Ik laat daarom een grote ijzeren klem uitzetten, sterk genoeg om desnoods een tijger vast te houden.

12 Aug. Gisteren avond verraste ons een geweldige stortbui, waardoor de tekortkomingen van mijn dakbedekking aan de dag kwamen:

„Das Unzulängliche hier wird 's Ereignis". De boomschors heeft door uitdroging talrijke scheuren gekregen; het lekte dan ook als een zeef. Aan alle kanten vielen druppels, goten straaltjes op mij neer. Gelukkig, dat er èèn droog plekje is, mijn veldbed, waarop, -onder en -in alles geborgen wordt wat geen water kan velen. Allereerst grijp je bij zo'n gelegenheid naar de petroleumlamp; gesprongen lampeglazen zijn in de rimboe door niets anders te vervangen. Dan komen mijn notitieboekjes, brieven, insectendozen, planten met vogel- en zoogdierhuiden aan de beurt om geborgen te worden. Vervolgens schiet er niets anders over dan mijn regenjas aan te trekken, mijn bamboehoed op te zetten en in gelatenheid, als Job op de mesthoop, het einde van de bui af te wachten.

Heden morgen, als het weer iets beter wordt, maak ik een wandeling naar de westelik van onze bergrug gelegen Air Gaung Ketjil, die in een ravijn met bijna loodrechte wanden stroomt. In de regentijd komen hier grote watermassa's naar beneden, dat ziet men aan de geulen en kommen in de rotsachtige beekbedding uitgeschuurd. Een paar van die kommen doen me denken aan de bekende „Gletscher-Mühlen" in Zwitserland. Klaarblijkelijk hebben ze hun ontstaan aan dezelfde oorzaak te danken; een steen, door de kracht van het water in draaiende beweging gebracht, heeft geleidelik een holte in de rots tot een kom uitgeslepen.